

ДОКЛАД

НА

ИЗПЪЛНИТЕЛНА АГЕНЦИЯ ПО ОКОЛНА СРЕДА

**СЪГЛАСНО ЧЛ.29 ОТ НАРЕДБА ЗА ИЗЛЕЗЛИТЕ ОТ УПОТРЕБА
МОТОРНИ ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА**

юни 2023 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

I. УВОД	3
II. ОСНОВЕН ПРЕГЛЕД	4
III. СЪСТОЯНИЕ НА АВТОПАРКА	5
IV. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ИНДИВИДУАЛНО ИЗПЪЛНЯВАЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ ПО НАРЕДБАТА ЛИЦА	6
V. КОЛИЧЕСТВЕНИ ДАННИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ ПО НАРЕДБАТА	7
V.1. Утвърдени програми	7
V.2. Пуснати на пазара МПС	7
V.3. Събрани ИУМПС от центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и съхраняване	8
V.4. Оползотворени и обезвредени отпадъци от МПС	8
V.5. Изпълнение на целите по повторна употреба и рециклиране и повторна употреба и оползотворяване на отпадъци от ИУМПС	9
VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	9

I. УВОД

Докладът се изготвя от Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС) съгласно чл. 29 от Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Наредбата). Наредбата е издадена на основание чл.13, ал.1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) и осигурява транспонирането в българското законодателство на изискванията на Директива 2000/53/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 18 септември 2000 година относно излезлите от употреба превозни средства.

С Наредбата се определят изискванията за събирането, транспортирането и третирането на излезлите от употреба моторни превозни средства (ИУМПС) и изискванията към пусканите на пазара моторни превозни средства (МПС), материали и компоненти за тях. Тези изисквания се определят с цел:

- 1) предотвратяване образуването на отпадъци от МПС;
- 2) постигане на определените в Наредбата нива за повторна употреба и рециклиране, повторна употреба и оползотворяване на ИУМПС, както и за ограничаване на обезвреждането им;
- 3) предприемане на мерки от лицата, участващи в проектирането, производството, разпространението и потреблението на МПС, както и от лицата, които извършват дейности с ИУМПС, за ограничаване вредното въздействие на МПС през целия им жизнен цикъл върху човешкото здраве и околната среда;
- 4) случаите и условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на ИУМПС по цялата верига от неговото събиране до третирането му, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране;
- 5) мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т.ч. лицата, които пускат на пазара МПС.

Настоящият доклад се изготвя въз основа на събраните данни за:

- пуснатите на пазара МПС;
- събраните ИУМПС от центрове за разкомплектоване и от площадки за събиране и съхраняване;
- количествата повторно използвани, рециклирани и оползотворени отпадъци от ИУМПС.

За целите на доклада е прието, че пуснатите на пазара МПС са всички МПС с първа регистрация в Р България, съгласно данните от Главна дирекция "Национална Полиция" (ГД „НП“), Министерство на вътрешните работи.

При определяне постигнатите нива на повторно използване и оползотворяване, и повторно използване и рециклиране за 2021 г., в настоящия доклад са използвани данните от годишните отчети, съгласно *Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри*, предоставени в ИАОС от операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и съхранение на ИУМПС, както и информация от представените пред министъра на околната среда и водите доклади, изготвени от организациите по оползотворяване на отпадъци от МПС и индивидуално изпълняващи задълженията си лица по Наредбата.

II. ОСНОВЕН ПРЕГЛЕД

Съгласно разпоредбите на Наредбата, лицата, пускащи на пазара МПС, могат да изпълняват задълженията си за постигане на съответните цели чрез колективна система, след сключване на договор с Организации по оползотворяване (ООп) или индивидуално. Лицата, които не изпълняват задълженията си индивидуално и не членуват в ООп, заплащат продуктова такса в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като събраните средства се изразходват за финансиране на екологични проекти в съответствие с Правилника за устройството и дейността на ПУДООС.

Организациите по оползотворяване имат задача да организират целия процес от събирането до предаването на ИУМПС в центрове за разкомплектоване или на площадки за събиране и съхраняване, като са отговорни за изпълнение на целите по Наредбата за всеки един от своите членове.

През 2021 г. на територията на Република България са притежавали разрешение три организации за оползотворяване на отпадъци от МПС:

- “БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ” АД;
- “АУТОРЕК” АД;
- “БЪЛГАРСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА АВТОМОБИЛИ“ АД.

На “ЕУРАТЕК“ ООД, с Решение № ИНД – ИУМПС – 01 - 33 – 01/19.10.2018 г. на министъра на околната среда и водите, е разрешено индивидуално изпълнение на задълженията.

Лицата, изпълняващи задълженията си по Наредбата индивидуално, осигуряват за своя сметка постигането на целите за повторно използване, оползотворяване и рециклиране. В тази връзка те изготвят проект на програма по чл. 53 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Лицата, които не изпълняват задълженията си индивидуално и не членуват в ООп, заплащат продуктова такса в Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС), като събраните средства се изразходват за финансиране на екологични проекти в съответствие с Правилника за устройството и дейността на ПУДООС. На Фигура 1 е представено дяловото разпределение на постъпилите средства в ПУДООС през 2021 г. от продуктови такси по чл. 58 от ЗУО за пуснатите на пазара на Република България електрическо и електронно оборудване, масла, батерии и акумулатори, пневматични гуми, опаковки и моторни превозни средства. Делът на заплатената продуктова такса за пуснатото на пазара електрическо и електронно оборудване възлиза на 3% от общите средства.

Фиг. 1

*Полетата със стойност "0" отразяват дялово разпределение по-малко от 1%

Източник: ПУДООС

През 2021 г. лицата, пускащи на пазара МПС трябва да предприемат мерки за постигане на 96% повторно използване и оползотворяване и 85% за повторно използване и рециклиране на отпадъци от МПС.

III. СЪСТОЯНИЕ НА АВТОПАРКА

Общият брой на всички регистрирани пътни превозни средства в държавния регистър на превозните средства в страната, през съответната година е показан на Фиг. 2. Отчита се леко понижаване на превозните средства през 2021 г. в сравнение с предходната 2020 г.

Фиг.2

Източник: МВР Главна Дирекция „НП”¹

По отношение на възрастовата структура на автопарка в Р България не се констатира промяна спрямо предходната 2020 г., като около 88 % от превозните средства са на възраст над 10 години, докато новите (от 1 до 5 години) са 5 % от общия брой, а 7 % от превозните средства са на възраст между 6 и 10 години.

Картината, илюстрираща възрастовата структура на леките автомобили в страната, в сравнение с предходните години, остава непроменена съществено. Основният дял е представен от автомобили, които са на възраст над 20 години – 50 % от общия брой леки автомобили. Наблюдава се леко повишение на дела на старите автомобили, в сравнение с 2020 г. Леките автомобили на възраст над 15 г. представляват 79 % от всички леки автомобили. Новите автомобили и през 2021 г. са с най-малък дял - до 5 години – 4 %, а на тези между 6 и 10 години – 5 %.

¹ Предоставените данни от МВР Главна Дирекция „НП” за брой регистрирани автомобили представляват брой пътни превозни средства съгласно Закона за движение по пътищата.

На фиг. 3 е представено разпределението на леките автомобили по възраст, на територията на страната, през 2021 година.

Фиг. 3

Източник: МВР Главна Дирекция „НП“

IV. ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ОТ ОРГАНИЗАЦИИТЕ ПО ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ИНДИВИДУАЛНО ИЗПЪЛНЯВАЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯТА СИ ПО НАРЕДБАТА ЛИЦА

Ежегодно до 31 март ООп и лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, предоставят на изпълнителния директор на ИАОС информация, за предходната календарна година, за изпълнение на програмата по чл. 53 от ЗУО и за предприетите от тях мерки съгласно Наредбата. За изготвяне на доклада са използвани данни от представената в ИАОС информация за 2020 г.

Приходната част на бюджета на ООп се формира от възнаграждения, събирани от членовете им, които пускат на пазара, на територията на страната, МПС. Разходите включват дейности по събиране, рециклиране и оползотворяване на ИУМПС, разходи за образователни кампании, информационни дейности и административни разходи, свързани със събиране на информация, докладване на данни и извършване на одити, и др.

Организациите предлагат договори за сътрудничество с общините за събиране на ИУМПС, при ясно регламентирани условия, срокове и задължения. Оказват съдействие на общините, с които имат сключени договори, за повишаване качеството на извършваните дейности по отношение на събирането на ИУМПС и предаването им в централите по разкомплектоване.

ООп организират информационни и разяснителни кампании и съдействат на вносителите на МПС в страната, да получават необходимата информация, относно условията предлагани от ООп във връзка с изпълнението на задължението им. Също така се предприемат мерки за насърчаването и стимулирането на гражданите за предаване на ИУМПС на площадки за съхраняване или центрове за разкомплектоване, които включват:

- заплащане на възнаграждение на последният собственик за предадено ИУМПС, безплатно транспортиране на МПС от мястото на домуването му и други;
- разработване и реализиране на информационни кампании и рекламни стратегии, насочени към гражданите, собственици на МПС;

- публикуване, на интернет страниците на ООп, на информацията относно значението на рециклирането на отпадъците от МПС, преимуществата и ползите от освобождаване на обществените пространства и опазването на околната среда.

За предотвратяване и намаляване на негативните последици от временно прекъсване или намаляване на възможностите за повторно използване, оползотворяване, рециклиране и/или обезвреждане на количествата събрани отпадъци от МПС се предприемат следните мерки:

- при сключване на договори с преработващи предприятия се взема предвид производствения капацитет и планираните инвестиции за ново оборудване;
- залагане на резервен процент на повторно използване, оползотворяване, и рециклиране на събраните ИУМПС;
- при затруднения в третирането на събраните ИУМПС в страната, да се търси възможност за техния износ;
- създадена е система, осигуряваща надеждна информация във всеки един момент, за броя на събраните и оползотворените МПС.

С цел предотвратяване евентуални негативни влияния върху пазарната цена на рециклируемите материали организациите са предприели следните мерки:

- следене на тенденциите в промяната на цените;
- търсене на най-добрите пазарни решения за реализация на всички суровини, както в страната, така и извън нея;
- буферно складиране на отпадъци от ИУМПС;
- сключване на договори с преработвателни предприятия от различните сфери на промишлеността, като предварително се проучва възможността им за приемане на отпадъци за третиране през различните сезони, капацитетът им и вероятността от запълването му.

V. КОЛИЧЕСТВЕНИ ДАННИ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ ПО НАРЕДБАТА

V.1. Утвърдени програми

През 2021 г. три организации по оползотворяване на ИУМПС притежават разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел IV от ЗУО, за изпълнение на задълженията за събиране, повторно използване, оползотворяване и рециклиране на отпадъци от МПС на своите членове.

Съгласно заповеди на министъра на околната среда и водите, изпълнили целите по Наредбата са всички ООп:

- “БЪЛГАРСКА РЕЦИКЛИРАЩА КОМПАНИЯ“ АД;
- “АУТОРЕК” АД;
- “БЪЛГАРСКА ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА АВТОМОБИЛИ“ АД

Дружеството „Еуратек“ ООД, изпълняващо задълженията си индивидуално е изпълнило целите по Наредбата, за 2021 г., съгласно Заповед № РД-851/23.09.2022 г. на министъра на околната среда и водите.

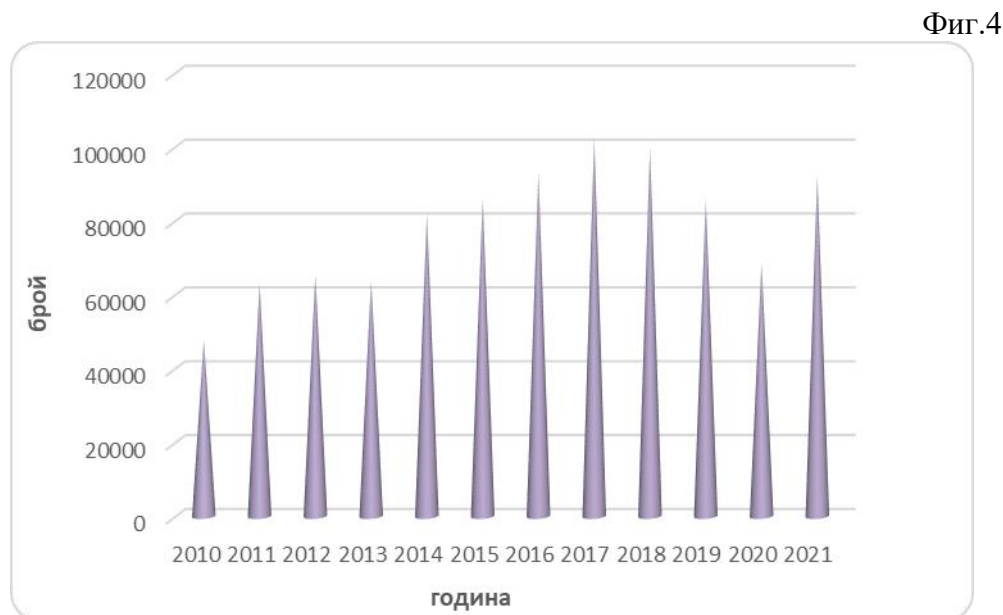
V.2. Пуснати на пазара МПС

Директорът на ГД "НП" предоставя на изпълнителния директор на ИАОС информация за текущата година за регистрираните МПС от категориите от Закона за движението по пътищата (ЗДвП) с първа регистрация и МПС от ЗДвП с прекратена регистрация съгласно чл. 18 от Наредба № I-45 от 2000 г. През 2021 г. регистрирани за първи

път, на територията на страната, са 249 336 броя МПС, от категориите, съгласно чл. 2 от Наредбата.

V.3. Събрани ИУМПС от центрoвете за разкомплектоване и площадките за събиране и съхраняване

През 2021 г. приетите ИУМПС на площадки за съхраняване и центрове за разкомплектоване са 92 272 броя. На фиг. 4 са представени данни за събраните ИУМПС по години. Видно от данните на фиг. 4 е налице значително увеличаване на количествата събрани ИУМПС, в сравнение с 2020 г.

Източник: ИАОС

V.4. Оползотворени и обезвредени отпадъци от МПС

На национално ниво постигането на целите по Наредбата се определя въз основа на предоставените в ИАОС годишни отчети от операторите на центрове за разкомплектоване и площадки за събиране и временно съхранение на отпадъци от ИУМПС.

Процентното съотношение на обезвредени и оползотворени (в това число рециклирани, повторно употребени и друг вид оползотворени) материали и компоненти от предварително третираните ИУМПС, за 2021 г., на национално ниво е предоставено на фиг. 5. Обезвредените отпадъци са 1,9%, като основния метод за обезвреждане е депонирането. От оползотворените материали и компоненти 93,6% са рециклирани, 2% са повторно употребени и 0,4 % са оползотворени чрез други методи за оползотворяване.

Фиг.5

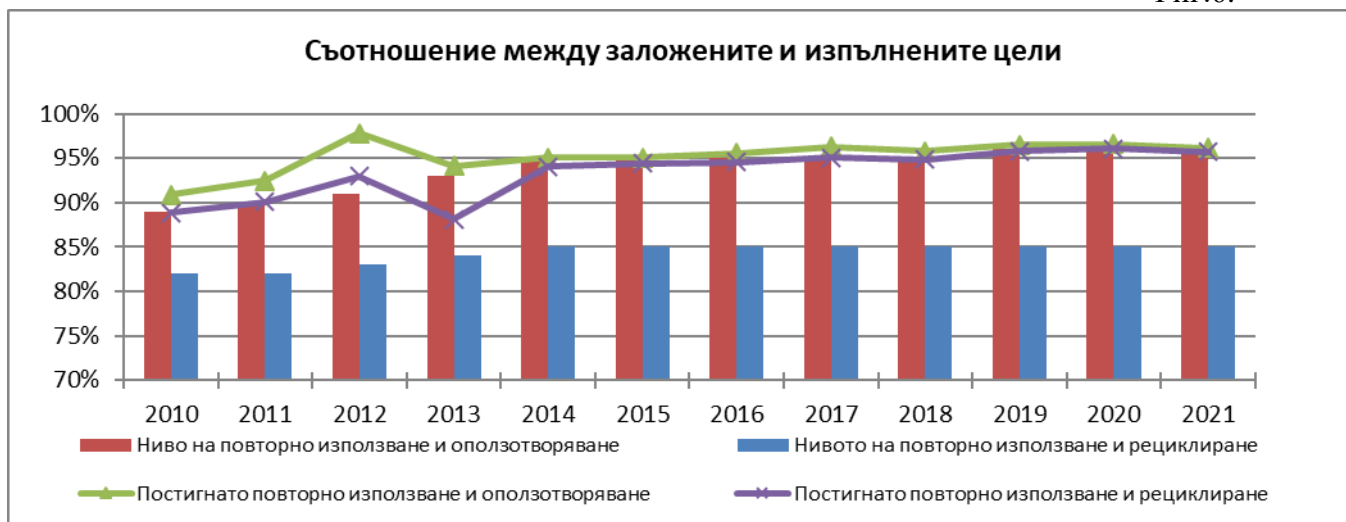

Източник: ИАОС

V.5. Изпълнение на целите по повторна употреба и рециклиране и повторна употреба и оползотворяване на отпадъци от ИУМПС

Видно от фиг.6 поставените цели на национално ниво са постигнати, като през 2021 г. са достигнати 96,01 % повторно използване и оползотворяване и 95,60 % повторно използване и рециклиране на материали от ИУМПС.

Фиг.6.

Източник: ИАОС

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2021 г. на територията на страната са извършвали дейност три организации по оползотворяване на отпадъци от МПС, а едно лице е изпълнявало задълженията си индивидуално. Всички те са постигнали регламентираните в Наредбата цели за повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на материали от ИУМПС.

Р България е постигнала заложените национални цели за повторно използване и оползотворяване и повторно използване и рециклиране на отпадъци от ИУМПС.